LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBĖS TURTO NAUDOJIMĄ PATIKĖJIMO TEISE ĮSTATYMO

APIBENDRINTAS PAAIŠKINIMAS
(KOMENTARAS)

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato valstybei nuosavybės teise priklausančio ir valstybės įmonei patikėjimo teise perduoto turto apmokestinimą mokesčiu už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise (toliau – mokestis).

Komentaras

Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatyme (toliau – Įstatymas) nustatyta tvarka yra apmokestinamas valstybės įmonei patikėjimo teise perduotas turtas, jei pagal Įstatymo nuostatas jis yra šio mokesčio objektas.

Įstatymo nuostatos taikomos valstybės įmonėms.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

Šiame įstatyme vartojamos sąvokos:

1) valstybės įmonė – suprantama taip, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme;

Komentaras

Valstybės įmonės sąvoka yra apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (Žin., 1994, Nr. 102-2049; 2004, Nr. 4-24, toliau - VSĮĮ) 2 straipsnyje.

2) finansiniai metai, ūkinės veiklos pradžios balansas – suprantama taip, kaip šios sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme.

Komentaras

1. Finansinių metų sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo (Žin., 2001, Nr. 99-3516, toliau - ĮFAĮ) 3 str. 2 dalyje. Finansinių metų nustatymą ir keitimą reglamentuoja šio įstatymo 16 straipsnis ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 2.52 straipsnis. Plačiau apie finansinių metų ir mokestinių metų santykį skaityti Įstatymo 6 straipsnio komentare.

2. Ūkinės veiklos pradžios balanso sudarymas yra reglamentuotas ĮFAĮ 15 str. 3 dalyje. Ūkinės veiklos pradžios balansą turi parengti įregistruotos naujos įmonės. Šiame balanse turi būti nurodytas įmonės veiklos pradžioje buvęs turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai.

3 straipsnis. Mokesčio mokėtojai

~~Mokestį moka valstybės įmonės.~~

Mokestį moka valstybės įmonės, išskyrus valstybės įmonę Ignalinos atominę elektrinę.

(Pakeista pagal 2010 m. lapkričio 23 d. įstatymo Nr. XI-1161 redakciją, Žin., 2010, Nr. 145-7418, įsigaliojo 2011 m. sausio 1 d.).

Komentaras

Nuo 2011 m. sausio 1 dienos valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė nėra mokesčio mokėtoja.
(pakeista pagal 2012-02-03 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-1236)

4 straipsnis. Mokesčio objektas

Mokesčio objektas yra valstybės įmonės savininko patikėjimo teise valstybės įmonei perduotas turtas, kurio vertė šiame įstatyme prilyginama valstybės įmonės savininko kapitalui, išskyrus žemę.

(pagal 2005 m. birželio 16 d. įstatymo Nr. X-246 redakcija, Žin., 2005, Nr. 81-2938, taikoma apskaičiuojant mokestį už 2005 metais prasidėjusį ir vėlesnius mokestinius laikotarpius. Pastaba: valstybės įmonės, deklaravusios mokestį už minėtą laikotarpius iki šio pakeitimo įstatymo įsigaliojimo, turi perskaičiuoti mokestį ir pateikti patikslintą deklaraciją.).

Komentaras

~~1. Visas valstybės įmonės turtas nuosavybės teise priklauso valstybei, o įmonė šį turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise, t.y. valstybės įmonė valdo, naudoja ir disponuoja tiek jai perduotu, tiek jos įsigytu turtu. Visas valstybės įmonės turtas (tiek pačios įsigytas, tiek jai perduotas) yra įtraukiamas į balansines turto sąskaitas, o valstybės įmonei patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti perduotas jos savininko turtas taip pat įtraukiamas ir į tos įmonės savininko kapitalą. Būtent valstybės įmonės savininko kapitalas yra mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise (toliau – mokestis) objektas.~~

~~Valstybės įmonės savininko patikėjimo teise valstybės įmonei perduota žemė nėra mokesčio objektas.~~

~~Pagal VSĮĮ 12 str. 2 dalį, įmonės savininko kapitalą sudaro įmonei perduoto jos savininko turto vertė, jei tai nėra vertė turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė ar dotacija. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal VSĮĮ 12 str. 1 dalį valstybės įmonės savininko kapitalas yra viena iš valstybės įmonės nuosavo kapitalo dalių, tuo tarpu turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkantis kapitalas, rezervai ir nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) yra kitos valstybės įmonės nuosavo kapitalo dalys ir nėra šio mokesčio objektas.~~

1. Visas valstybės įmonės turtas nuosavybės teise priklauso valstybei, o įmonė šį turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise, t.y. valstybės įmonė valdo, naudoja ir disponuoja tiek jai perduotu, tiek jos įsigytu turtu. Visas valstybės įmonės turtas (tiek pačios įsigytas, tiek jai perduotas) yra įtraukiamas į balansines turto sąskaitas, o valstybės įmonei patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti perduotas jos savininko turtas taip pat įtraukiamas ir į tos įmonės savininko kapitalą. Būtent valstybės įmonės savininko kapitalas yra mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise (toliau – mokestis) objektas.

Valstybės įmonės savininko patikėjimo teise valstybės įmonei perduota žemė nėra mokesčio objektas.

Pagal VSĮĮ 12 str. 2 dalį, įmonės savininko kapitalą sudaro įmonei perduoto jos savininko turto vertė, jei tai nėra vertė turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė ar dotacija. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal VSĮĮ 12 str. 1 dalį valstybės įmonės savininko kapitalas yra viena iš valstybės įmonės nuosavo kapitalo dalių, tuo tarpu turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkantis kapitalas, rezervai ir nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) yra kitos valstybės įmonės nuosavo kapitalo dalys ir nėra šio mokesčio objektas.
(pakeista pagal 2010-07-10 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-6816)

2. Valstybės įmonės savininko kapitalas suformuojamas steigiant įmonę iš įmonei patikėjimo teise perduodamo įmonės savininko turto, kuris pagal VSĮĮ 5 str. 3 d. 4 punkto nuostatas, turi būti nurodomas teisės aktuose, kuriais steigiama ta valstybės įmonė.

~~3. Valstybės įmonės savininko kapitalas didėja, jei įmonei valstybės turtas yra perduodamas pagal VSĮĮ 13 str. 2 dalį, arba mažėja, jei, laikantis VSĮĮ 13 str. 3 dalies nuostatų, įmonei perduotas turtas yra perduodamas kitiems asmenims.~~
~~Pažymėtina, kad įmonės iš savo lėšų įsigyto ar kaip dotacija gauto turto verte nedidėja įmonės savininko kapitalas.~~

3. Valstybės įmonės savininko kapitalas didėja, jei tai įmonei valstybės turtas yra perduodamas pagal VSĮĮ 13 str. 2 dalį, arba mažėja, jei pagal VSĮĮ 13 str. 4 dalį, įmonei anksčiau perduotas turtas iš tos įmonės paimamas ir yra perduodamas kitiems asmenims. Pagal VSĮĮ 13 str. 3 ir 4 dalies nuostatas, sprendime valstybės įmonei perduoti tos įmonės savininko turtą patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti arba įmonei anksčiau perduotą turtą perduoti kitiems asmenims turi būti nurodyta, kurioje valstybės įmonės nuosavo kapitalo dalyje – savininko kapitalo ar turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančio kapitalo – turi būti registruojamas valstybės įmonės turto vertės padidėjimas/sumažėjimas. Turtas valstybės įmonei perduodamas teisės aktų nustatyta tvarka, turto perdavimo akte nurodoma jo balansinė vertė.

Pažymėtina, kad valstybės įmonės iš savo lėšų įsigyto ar kaip dotacija gauto turto verte įmonės savininko kapitalas nedidėja.
(pakeista pagal 2010-07-10 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-6816)

~~4. Valstybės turto perdavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 54-1492; 2002, Nr. 60-2412) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. 16 patvirtinta Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarka (Žin., 2001, Nr. 3-48; 2003, Nr. 13-504). Kaip nustatyta šioje tvarkoje, įsigaliojus Vyriausybės nutarimui perduoti turtą vadyti, naudoti ir juo disponuoti ar priėmus analogišką turto valdytojo sprendimą, valstybės turto perdavimas valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise įforminamas perdavimo - priėmimo aktu. Kai valstybės turtas pagal minėtą aktą perduodamas kitam valdytojui, turto perėmėjas jį įtraukia į savo apskaitą, o turto perdavėjas nurašo, t. y. valstybės įmonės savininko kapitale yra registruojamas turto vertės pasikeitimas.~~

4. Valstybės turto perdavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 54-1492; 2002, Nr. 60-2412) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. 16 patvirtintas Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas (Žin., 2001, Nr. 3-48; 2003, Nr. 13-504, toliau – aprašas). Kaip nustatyta apraše, įsigaliojus Vyriausybės nutarimui perduoti turtą valdyti, naudoti ir juo disponuoti ar priėmus analogišką turto valdytojo sprendimą, valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise faktas įforminamas perdavimo ir priėmimo aktu. Kai valstybės turtas pagal minėtą aktą perduodamas kitam valdytojui, turto

perėmėjas jį įtraukia į savo apskaitą, o turto perdavėjas jį nurašo, t. y. valstybės įmonės savininko kapitale yra registruojamas turto vertės pasikeitimas
(pakeista pagal 2010-07-10 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-6816)

~~5. Valstybės įmonės, įsteigtos iki Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2004, Nr. 4-24) įsigaliojimo, savininko kapitalu laikomas iki šio įstatymo įsigaliojimo buvęs įstatinis kapitalas, atsižvelgiant į po šio įstatymo įsigaliojimo valstybės įmonei patikėjimo teise perduoto ar iš įmonės kitiems asmenims perduoto turto vertę.~~

5. Pagal nuo 2005 m. spalio 13 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 4, 11, 12, 13, 15, 19, 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo (Žin., 2005, Nr. 122-4360, toliau – VSĮĮ pakeitimo įstatymas) nuostatas, iki šio įstatymo įsigaliojimo įsteigtos valstybės įmonės savininko kapitalą atitinka 2003 m. valstybės įmonės finansinėse ataskaitose nurodyto įstatinio kapitalo dydis, atsižvelgiant į po Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2004, Nr. 4-24) įsigaliojimo, valstybės įmonės savininko kapitalo atitinkamus pokyčius (padidėjimą, sumažėjimą), kurie turi būti įtraukiami į apskaitą, valstybės įmonės savininkui perdavus įmonei turtą ar įmonės turtą perdavus kitiems asmenims. Jei valstybės įmonėje iki VSĮĮ pakeitimo įstatymo įsigaliojimo į apskaitą buvo įtrauktas turtas, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, tai po VSĮĮ pakeitimo įstatymo įsigaliojimo tokio turto vertė turi būti registruojama turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančio kapitalo dalyje. Kartu turi būti registruojamas valstybės įmonės savininko kapitalo atitinkamas sumažėjimas. Tokie valstybės įmonės savininko kapitalo ir turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančio kapitalo pokyčiai turi būti registruojami pagal turto būklę VSĮĮ pakeitimo įstatymo įsigaliojimo dieną.

Atsižvelgiant į minėtas VSĮĮ pakeitimo įstatymo nuostatas, jeigu patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti gautas turtas, kuris gali būti tik valstybės nuosavybė, buvo įtrauktas į valstybės įmonės savininko kapitalą, tai to savininko kapitalas turi būti sumažinamas pagal tokio turto 2005 m. spalio 13 d. balansinę vertę, ir atitinkamai padidinamas šį turtą atitinkantis kapitalas. Valstybės įmonės savininko kapitalo sumažinimas turi būti pagrįstas tos įmonės dokumentais, kuriuose nurodyta jai perduoto tik valstybės nuosavybe galinčio būti turto vertė ir kad toks turtas buvo įtrauktas į savininko kapitalą (į įstatinį kapitalą - iki Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2004, Nr. 4-24) įsigaliojimo).

Pagal VSĮĮ, valstybės įmonės metines finansines ataskaitas ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo įmonės finansinių metų pabaigos, turi patvirtinti įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Jeigu valstybės įmonė savininko kapitalą sumažino tik valstybės nuosavybe galinčio būti turto verte, tai mokestis nuo sumažinto savininko kapitalo gali būti skaičiuojamas tiktai tuo atveju, jei valstybės įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos patvirtintose audituotose tos įmonės metinėse finansinėse ataskaitose yra nurodytas savininko kapitalo pokytis ir turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkantis kapitalas.

Valstybės įmonės savininko kapitalo dydis, nuo kurio skaičiuojamas mokestis, nustatomas pagal mokestinio laikotarpio pirmos dienos būklę (žr. Įstatymo 7 straipsnio komentarą). Kadangi, pagal VSĮĮ pakeitimo įstatymą, valstybės įmonės turėjo sumažinti savininko kapitalą tik valstybės nuosavybe galinčio būti turto balansine verte pagal 2005 m. spalio 13 d. duomenis, todėl nuo sumažintos savininko kapitalo vertės mokestis gali būti skaičiuojamas nuo 2006 metais prasidėjusio mokestinio laikotarpio (pagal 2006 m. mokestinio laikotarpio pirmą dieną buvusią savininko kapitalo vertę).

Jeigu po VSĮĮ pakeitimo įstatymo įsigaliojimo valstybės įmonės gauto ir į savininko kapitalą įtraukto turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė,

verte valstybės įmonės savininko kapitalas nebuvo sumažintas, tačiau valstybės įmonė tai atliko per vėlesnių metų mokestinį laikotarpį, tai tokia valstybės įmonė gali atitinkamų metų (bet ne ankstesnių kaip 2006 m.) mokestinio laikotarpio mokestį perskaičiuoti nuo sumažinto savininko kapitalo pagal atitinkamą mokestinį laikotarpį galiojusius mokesčio tarifus ir pateikti patikslintas Mokesčio už valstybės turtą naudojamą patikėjimo teise deklaracijas. Mokestis gali būti perskaičiuojamas, jei savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos patvirtintose valstybės įmonės finansinėse ataskaitose yra nurodyti savininko kapitalo pokyčiai ir turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkantis kapitalas
(pakeista pagal 2010-07-10 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-6816)

~~5 straipsnis. Mokesčio tarifas~~

~~Taikomi šie mokesčio tarifai:~~
~~1) valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų, tauriųjų metalų ir brangakmenių bei jų gaminių valstybinę priežiūrą atliekančiai valstybės įmonei, Klaipėdos valstybinį jūrų uostą valdančiai valstybės įmonei – 0,1 procento;~~
~~2) valstybinės reikšmės kelius (automobilių bei vandens) valdančioms, naudojančioms ir disponuojančioms jais valstybės įmonėms, indėlininkų indėlių, įsipareigojimų investuotojams draudimą atliekančiai valstybės įmonei – 0,05 procento;~~
~~3) kitoms valstybės įmonėms – 0,5 procento.~~
~~Komentaras~~
~~Pagrindinis šio mokesčio tarifas yra 0,5 procento. Kiti 0,1 proc. ir 0,05 proc. tarifai taikomi tik apmokestinant šiame straipsnyje išvardintoms valstybės įmonėms perduotą turtą. Įstatyme nėra numatyta galimybė atleisti valstybės įmones nuo mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise ar taikyti kitokius, nei Įstatymo nustatyti, mokesčio tarifus.~~

5 straipsnis. Mokesčio tarifas

~~Taikomi šie mokesčio tarifai:~~
~~1) indėlininkų indėlių, įsipareigojimų investuotojams draudimą atliekančiai valstybės įmonei – 0,05 procento;~~
~~2) valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų – 0,1 procento;~~
~~3) valstybės įmonei Ignalinos atominei elektrinei – 0,5 procento;~~
~~4) kitoms valstybės įmonėms – 2 procentai, tačiau mokėtinas mokestis negali būti mažesnis negu 10 procentų praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 11 straipsnį, sumos.~~
~~(Pakeista pagal 2008 m. vasario 19 d. įstatymo Nr. XI-81 redakciją, Žin., 2008, Nr. 149-6007, įsigaliojo nuo 2009 m. sausio 1 d.)~~

~~Komentaras~~

~~1. Kiekvieną mokestinį laikotarpį valstybės įmonė turi apskaičiuoti mokestį nuo valstybės įmonės savininko kapitalo pagal šio straipsnio 1 – 4 punktuose nustatytus tarifus. Pagrindinis mokesčio tarifas yra 2 procentai. Tačiau valstybės įmonės nuo savininko kapitalo taikant 2 proc. tarifą apskaičiuota mokesčio suma negali būti mažesnė kaip 10 proc. tos įmonės praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992, toliau –~~

~~PMĮ) 11 straipsnį, sumos. Jeigu taip apskaičiuota mokesčio suma yra mažesnė kaip 10 proc. šio straipsnio 4 punkte nurodyto dydžio, tai mokėtina mokesčio suma yra lygi 10 proc. dydžio sumai, apskaičiuotai nuo praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamojo pelno.~~

~~Pavyzdys~~

~~Valstybės įmonės X (toliau – įmonė X) savininko kapitalas pagal 2010 m. sausio 1 d. duomenis sudarė 7 000 000 Lt, nuo šios sumos taikant 2 proc. tarifą mokestis sudarytų 140 000 Lt. 2009 metų pelno mokesčio deklaracijoje įmonė X nurodė 1 700 000 Lt apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto PMĮ 11 straipsnyje nustatyta tvarka.~~

~~Atsižvelgdama į Įstatymo 5 str. 4 punkte išdėstytą mokesčio dydžio nustatymo taisyklę, įmonė X 2010 metų Mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise deklaracijoje deklaravo 170 000 Lt (1 700 000 Lt *10/100) mokėtiną mokesčio sumą, nes suma, apskaičiuota nuo savininko kapitalo taikant 2 proc. tarifą yra mažesnė nei 10 proc. šios įmonės X 2009 metų apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto PMĮ 11 straipsnyje nustatyta tvarka, sumos.~~

~~Pastaba. Nustatant mokesčio sumą, 10 proc. dydis skaičiuojamas nuo apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto PMĮ 11 straipsnyje nustatyta tvarka, neatsižvelgiant į apmokestinamojo pelno sumažinimą pagal PMĮ 46^{+} straipsnio nuostatas dėl vykdomo investicinio projekto.~~

~~2. Kiti 0,1 proc. ir 0,05, 0,5 proc. mokesčio tarifai taikomi tik apmokestinant šio straipsnio 1, 2 ir 3 punktuose išvardintoms valstybės įmonėms perduotą turtą.~~

~~3. Įstatyme nenumatyta galimybė atleisti valstybės įmones nuo mokesčio, ar taikyti kitokius, nei Įstatymo nustatyti, mokesčio tarifus.~~

~~(pakeista pagal 2010-07-10 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-6816)~~

Taikomi šie mokesčio tarifai:

1) indėlininkų indėlių, įsipareigojimų investuotojams draudimą atliekančiai valstybės įmonei – 0,05 procento;

2) valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų – 0,1 procento;

3) neteko galios;

4) kitoms valstybės įmonėms – 2 procentai, tačiau mokėtinas mokestis negali būti mažesnis negu 10 procentų praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 11 straipsnį, sumos.

(Pakeista pagal 2010 m. lapkričio 23 d. įstatymo Nr. XI-1161 redakciją, Žin., 2010, Nr. 145-7418, įsigaliojo 2011 m. sausio 1 d.).

Taikomi šie mokesčio tarifai:

1) indėlininkų indėlių, įsipareigojimų investuotojams draudimą atliekančiai valstybės įmonei – 0,05 procento;

2) valstybės įmonėms prie pataisos įstaigų – 0,1 procento;

3) kitoms valstybės įmonėms – 2 procentai.

(Pakeista pagal 2011 m. gruodžio 1 d. įstatymo Nr. XI-1753 redakciją, Žin., 2011, Nr. 150-7052, įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d.).

Komentaras

Kiekvieną mokestinį laikotarpį valstybės įmonė turi apskaičiuoti mokestį nuo valstybės įmonės savininko kapitalo pagal šio straipsnio 1 - 3 punktuose nustatytus tarifus. Pagrindinis mokesčio tarifas yra 2 procentai. Nuo 2012 m. sausio 1 d. panaikintas reikalavimas mokėti didesnį nei 2 proc. dydžio mokestį nuo valstybės įmonės savininko kapitalo, kai taikant 2 proc. tarifą apskaičiuota mokestinio laikotarpio mokesčio suma yra mažesnė kaip 10 proc. tos įmonės praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamojo pelno, apskaičiuoto pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 11 straipsnį, suma.

Kiti 0,1 proc. ir 0,05 proc. mokesčio tarifai taikomi tik apmokestinant šio straipsnio 1 ir 2 punktuose išvardintoms valstybės įmonėms perduotą turtą.
(pakeista pagal 2012-02-03 VMI prie FM raštą Nr.(18.10-31-1)-R-1236)

<u>6 straipsnis</u>. Mokestinis laikotarpis

1. Mokesčio mokestinis laikotarpis – valstybės įmonės finansiniai metai.

2. Pirmuoju mokestiniu laikotarpiu yra laikomas laikotarpis nuo valstybinės įmonės įsteigimo (pertvarkymo į valstybės įmonę) dienos iki finansinių metų pabaigos.

3. Paskutiniu mokestiniu laikotarpiu yra laikomas laikotarpis nuo finansinių metų pradžios iki valstybės įmonės pabaigos (pertvarkymo) dienos.

Komentaras

1. Šio mokesčio mokestinis laikotarpis sutampa su valstybės įmonės finansiniais metais - 12 mėnesių. Jeigu valstybės įmonės finansiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, tokios įmonės mokestinis laikotarpis prasideda kalendorinių metų sausio 1 d., o baigiasi tų pačių kalendorinių metų gruodžio 31 dieną.

ĮFAĮ 16 str. 3 dalyje nustatyta, kad įmonės, kuri pradeda ūkinę veiklą, yra reorganizuojama, likviduojama arba keičia finansinius metus, finansiniai metai gali būti trumpesni arba ilgesni negu 12 mėnesių, bet negali viršyti 18 mėnesių, todėl šio mokesčio mokestinis laikotarpis taip pat gali būti trumpesnis arba ilgesnis nei 12 mėnesių, tačiau negali viršyti 18 mėnesių.

Mokestinio laikotarpio, kai keičiami valstybės įmonės finansiniai metai, pradžia yra diena po senų finansinių metų pabaigos, o pabaiga – naujų finansinių metų pabaiga, jei šis laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 18 mėnesių. Jei šis laikotarpis yra ilgesnis už 18 mėnesių, tai mokestinio laikotarpio pradžia yra diena po senų finansinių metų pabaigos, o pabaiga – diena prieš naujų finansinių metų pradžią.

2. Valstybės įmonių, įsteigtų po Įstatymo įsigaliojimo, pirmasis mokestinis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo valstybės įmonės įsteigimo (pertvarkymo į valstybės įmonę) dienos. Ši diena, atsižvelgiant į VSĮĮ 7 straipsnio nuostatas, yra diena, kai tokia įmonė įregistruojama Juridinių asmenų registre. Pirmojo mokestinio laikotarpio pabaiga sutampa su valstybės įmonės pirmųjų finansinių metų pabaiga.

3. Paskutinio mokestinio laikotarpio pradžia yra paskutinių valstybės įmonės finansinių metų pradžia, o pabaiga – valstybės įmonės pabaigos (pertvarkymo) diena. Pagal VSĮĮ 19 str. 6 dalį, pertvarkymas laikomas baigtu ir įmonė netenka pertvarkomos įmonės statuso nuo juridinio asmens, kuris veiks po pertvarkymo, įstatų (nuostatų) įregistravimo Juridinių asmenų registre.

Kai įmonė likviduojama, paskutinio mokestinio laikotarpio pabaigos diena yra likvidavimo akto pateikimo Juridinių asmenų registrui diena.

<u>7 straipsnis</u>. Mokesčio skaičiavimo, deklaravimo ir mokėjimo tvarka

1. Valstybės įmonės savininko kapitalo dydis, nuo kurio skaičiuojamas mokestis, nustatomas pagal mokestinio laikotarpio pirmos dienos būklę.

2. Valstybės įmonė pateikia teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurioje ji įregistruota kaip mokesčių mokėtoja, mokesčio deklaraciją iki mokestinio laikotarpio septinto mėnesio pirmos dienos.

3. Mokesčio deklaracijos formą bei užpildymo tvarką nustato Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos.

4. Įsteigtų naujų (pertvarkomų) valstybės įmonių savininko kapitalo dydis pirmąjį mokestinį laikotarpį nustatomas pagal įsteigtos (pertvarkomos) valstybės įmonės parengto ūkinės veiklos pradžios balanso duomenis. Šios įmonės mokestį skaičiuoja proporcingai likusiai mokestinio laikotarpio daliai (mėnesių skaičiui nuo kito mėnesio po valstybinės įmonės įsteigimo (pertvarkymo į valstybės įmonę) iki mokestinio laikotarpio pabaigos) ir deklaraciją pateikia teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai iki pirmojo mokestinio laikotarpio paskutinės dienos.

5. Mokestį už paskutinį mokestinį laikotarpį valstybės įmonė skaičiuoja proporcingai paskutinio mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiui (įskaitant valstybės įmonės pabaigos (pertvarkymo) mėnesį) ir deklaraciją pateikia teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai iki paskutinio mokestinio laikotarpio paskutinės dienos.

6. Valstybės įmonė mokestį sumoka ne vėliau kaip paskutinę mokesčio deklaracijos pateikimo termino dieną.

7. Mokestis sumokamas į teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos, kurioje valstybės įmonė įregistruota kaip mokesčių mokėtoja, biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą.

Komentaras

1. Valstybės įmonės savininko kapitalo dydis, nuo kurio skaičiuojamas mokestis, nustatomas pagal to kapitalo būklę mokestinio laikotarpio pirmą dieną valstybės įmonės apskaitoje, išskyrus pirmąjį mokestinį laikotarpį, kai įsteigtos naujos (pertvarkomos) valstybės įmonės savininko kapitalo dydis nustatomas pagal šios įmonės parengto ūkinės veiklos pradžios balanso duomenis.

2. Kiekvieną mokestinį laikotarpį valstybės įmonė turi pagal Įstatymo 5 straipsnyje nustatytus tarifus apskaičiuoti mokestį nuo valstybės įmonės savininko kapitalo, sudarančio šio mokesčio objektą.

Įsteigtos naujos (pertvarkytos) valstybės įmonės pirmojo mokestinio laikotarpio mokestis pagal minėtus tarifus turi būti skaičiuojamas proporcingai likusiai mokestinio laikotarpio daliai (mėnesių skaičiui nuo kito mėnesio po valstybės įmonės įsteigimo (pertvarkymo į valstybės įmonę) iki mokestinio laikotarpio pabaigos).

Paskutinio mokestinio laikotarpio mokestis turi būti skaičiuojamas proporcingai paskutinio mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiui (įskaitant valstybės įmonės pabaigos (pertvarkymo pabaigos) mėnesį).

Valstybės įmonei keičiant finansinį laikotarpi, kai dėl to tiek finansinis, tiek mokestinis laikotarpis tampa ilgesnis arba trumpesnis negu 12 mėnesių, mokestis turi būti skaičiuojamas proporcingai šio laikotarpio mėnesių skaičiui.

3. Apskaičiuotą mokestį valstybės įmonė turi deklaruoti užpildydama ir pateikdama FR0770 formos deklaraciją. Deklaracijos forma ir jos pildymo taisyklės yra

patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. VA-169 (Žin., 2004, Nr. 154-5635).

Tinkamai užpildytą deklaraciją valstybės įmonė privalo pateikti teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurioje ji įregistruota mokesčių mokėtoja (toliau – AVMI).

Deklaracijos pateikimo terminai yra tokie:

- bendruoju atveju, kiekvieno mokestinio laikotarpio deklaracija turi būti pateikiama iki mokestinio laikotarpio septinto mėnesio pirmos dienos;
- pirmojo mokestinio laikotarpio deklaracija turi būti pateikiama iki pirmojo mokestinio laikotarpio paskutinės dienos;
- paskutinio mokestinio laikotarpio deklaracija turi būti pateikiama iki paskutinio mokestinio laikotarpio paskutinės dienos.

4. Deklaracija AVMI turi būti teikiama laikantis Mokesčių deklaracijų pateikimo, priėmimo, jų pateikimo termino pratęsimo ir veiklos nevykdančių mokesčių mokėtojų laikino atleidimo nuo mokesčių deklaracijų pateikimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. VA-135 (Žin., 2004, Nr. 109–4117).

5. Valstybės įmonė apskaičiuotą mokestį į AVMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą turi sumokėti ne vėliau kaip paskutinę deklaracijos pateikimo termino dieną.

6. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rekomenduoja valstybės įmonėms, kurias yra numatoma pertvarkyti ar likviduoti, tačiau kurių pertvarkymas ar likvidavimas nebaigiamas iki jų mokestinio laikotarpio septinto mėnesio pirmos dienos, pateikti metinę mokesčio deklaraciją ir sumokėti mokestį, o jei tokia įmonė bus pertvarkyta ar likviduota iki mokestinių metų pabaigos, ji galės pateikti patikslintą deklaraciją ir susigrąžinti permokėtą mokestį.

8 straipsnis. Mokesčio įskaitymas

Mokestis įskaitomas į valstybės biudžetą.

9 straipsnis. Mokesčio administravimas

Mokestį administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija. Mokesčio administravimui taikomos Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nuostatos.

10 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimą

Už šio įstatymo pažeidimus skiriamos baudos ir skaičiuojami delspinigiai Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

11 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2005 m. sausio 1 d.

Komentaras

Nuo įstatymo įsigaliojimo, t. y. nuo 2005 m. sausio 1 d. visos valstybės įmonės turi apskaičiuoti, deklaruoti ir mokėti mokestį.